

STM 1975:2

Musik och dans i Karibuprojektet

Lärares och elevers reaktioner på Rikskonserters läromedel om musik från Tanzania samt framträdande av danstrupp från Tanzania

Av Kirstene von Blixen-Finecke och Krister Malm

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författarna.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

Musik och dans i Karibuprojektet

Lärares och elevers reaktioner på Rikskonserters läromedel om musik från Tanzania samt framträdande av danstrupp från Tanzania*

Av Kirstine von Blixen-Finecke och Krister Malm

Karibu

Under hösten 1974 startade i Sverige ett folkbildningsprojekt för internationell förståelse. Projektet har en mycket bred bas och bygger på samverkan mellan Folkbildningsförbundet, samtliga tio studieförbund, Sveriges Radio-TV, SIDA, Riksteatern, Riksutställningar och Rikskonsalter. Lokalt på olika orter i landet har dessutom en rad organisationer medverkat i projektet.

Grundtanken i projektet är att med utgångspunkt från ett land – Tanzania – försöka belysa u-ländernas problematik på olika områden och skapa förståelse och insikt i olika internationella samband. Projektet kallas *Karibu* – ett ord på swahili som betyder »välkommen».

Under hösten 1974 och våren 1975 har en lång rad Karibu-aktiviteter genomförts över hela Sverige. Stommen i dessa har varit studiecirklar med sammanlagt många tusentals deltagare. Hösten 1975 skall projektet fortsätta med bl a repris-sändningar av de många radio- och TV-program som ingått.

Studiecirkelverksamheten inom Karibu-projektet utvärderas av Sociologiska institutionen vid Uppsala universitet (prof Ulf Himmelstrand och Lars-Owe Hedman).

Rikskonsalters insatser i Karibu

Rikskonsalter hade inbjudit en statlig danstrupp från Tanzania att turnera i Sverige under tiden 15.10–2.12.1974. Truppen bestod av 15 dansare och musiker samt två ledare. Truppen gav 37 offentliga föreställningar och 40 föreställningar i skolor (nedan kallade »skolkonsalter»).

Truppens program var 45–60 minuter långt. Det presenterades dels med en allmän introduktion på engelska av en av ledarna innan det hela började, dels nummer för nummer av en svensk presentatör. Programmets sammansättning i detalj varierade något från föreställning till föreställning. Det innehöll främst sk neotraditionell ngoma, dvs dans och musik byggd på traditionella former men med modernt – ofta politiskt – innehåll och anpassad till scenframträdande.

Inför turnén hade Rikskonsalter givit ut en LP-skiva »Musik från Tanzania» (Caprice LPX 8) samt ett 20-sidigt faktahäfte »Ngoma – musik och dans i Tanzania». Skivan innehåller dels upptagningar av musik hos wago, ett folk i cen-

* Artikeln är en reviderad version av ett inlägg vid Den 7. nordiske musikkforskerkongress i Trondheim, juni 1975.

trala Tanzania, dels upptagningar av musik spelad av den danstrupp som genomförde turnén i Sverige

Fakthäftet och texten på skivmappen riktar sig till gymnasister och andra intresserade vuxna. Häftet innehåller allmän information om afrikansk musik och dans, en historik över musik och dans i Tanzania, traditionell musik hos olika folkgrupper under 1900-talet, musiken efter självständigheten, musiken hos wagogo, den nya musiken i städerna, instrument och instrumenttillverkning. Häftet innehåller en mängd bilder. På skivmappen finns speciell information om varje enskilt avsnitt på skivan.

Till skivan och häftet gjordes en lärarhandledning med tips och anvisningar hur man kan använda materialet i undervisningen.

Detta material jämte ett blad med praktisk information kring själva skolkonserten – sk Musik med mera-blad (MMM-blad) – sändes ut till skolorna ca 1 månad innan konserten skulle äga rum. Ca 6 månader tidigare hade lärarna informerats om att detta material skulle sändas ut bl a genom tidskriften Rikskonsorter i skolan.

Integrerad pedagogik – häfte + skiva + levande musikframträdande – på musiketnologins område är inget nytt för Rikskonsorter i Sverige. Sådana projekt har genomförts under flera år med bl a musik från Indien, Rumänien, Bulgarien och Turkiet. Hösten 1975 planeras ett liknande projekt med musik från Tunisien. Hittills har dock ingen utvärdering gjorts av dessa projekt.

Undersökningarna

Två undersökningar har genomförts av Rikskonsorters musiksociologiska sekretariat i samband med skolkonserterna. Den ena undersökningen riktade sig till musklärarna i alla de skolor som berördes av turnén för att först och främst ta reda på deras inställning till, synpunkter på och användning av ovan nämnda läromedel samt deras synpunkter på Rikskonsorters satsning på afrikansk musik.

Den andra undersökningen har utförts i de flesta gymnasieskolor i Värmland som ingått i turnén för att se om och hur läromedlen har påverkat förståelsen och upplevelsen av den tanzanska musiken/dansen (ngoma). 28 klasser med sammanlagt 479 elever berördes av elevundersökningen.

Läraryndersökningen

Det frågeformulär som användes vid undersökningen av lärarnas reaktioner på läromedlen tog bl a upp följande:

distributionen av skiva, häfte, lärarhandledning och MMM-blad,
användning av skiva och häfte,
synpunkter på skiva och häfte som förberedelse- resp. uppföljningsmaterial,
synpunkter på skiva och häfte som pedagogiska hjälpmedel,
synpunkter på häftets innehåll,
synpunkter på lärarhandledning och MMM-blad samt på
Rikskonsorters satsning på afrikansk musik/dans.

21 lärare på 19 skolor har ingått i undersökningen. Till att börja med gjordes telefonintervjuer med berörda musklärare, men då dessa var svåra att nå utarbetades ett frågeformulär som skickades till dem. 5 av de 21 lärarna intervjuades per telefon. Övriga besvarade frågeformuläret mer eller mindre komplett.

Distribution av informationsmaterial

Materialet har inte alltid nått musklärarna. Två lärare har över huvud taget inte fått något material. För övrigt har skivan och häftet nått de flesta lärarna. Däremot har MMM-bladet endast nått 1/3 och lärarhandledningen något fler av lärarna.

Förberedelser och uppföljning med hjälp av skiva och elevhäfte

Skivan och häftet har använts i olika typer av klasser såsom speciellt sångklasser, tillvalsgrupper i musik och konst, lärarkandidatklasser och folkhögskoleklasser men även i vissa fall i alla gymnasieklasserna.

Man har främst använt skiva och häfte i kombination för lyssning och diskussion före konserten. Man har spelat några »snuttar» och kommenterat den etnografiska sidan och man har visat olika typer av afrikanska instrument och samtidigt lyssnat på hur de låter för att belysa typiska drag i den tanzanska (östaafrikanska) musiken.

Några lärare har också använt materialet efter konserten, vilket motiveras med att eleverna då ej får någon förutfattad mening om konserten och att det ger en större förståelse för den musik man kommit i kontakt med under konserten.

Synpunkter på skiva och häfte som pedagogiska hjälpmedel

Man ser överlag mycket positivt på skivan som pedagogiskt hjälpmedel. Några lärare har dock reservationer såsom »Kanske bättre med bandinspelning med in-talade kommentarer», »Det är jobbigt att bara lyssna, men eleverna fick läsuppgift om de ville ha» eller »Värdefullt pedagogiskt hjälpmedel om det kan kombineras med aktivt studium av partitur eller lyssnaranvisningar av något slag». En lärare efterlyser band plus ljusbilder.

Likaså har häftet uppskattats mycket. – »Är upplagt så som ett studiematerial skall vara», »Lätthanterligt och bra. Viktigt med bra bildmaterial för att göra framställningen levande.»

De flesta anser att balansen mellan olika ämnesområden är lämplig, men ett par lärare har reagerat mot framställningen av missionens roll. Två lärare har också haft invändningar mot det politiska innehållet.

Lärarna har uppfattat blandade reaktioner på skivan hos eleverna. Ingen har dock påpekat någon negativ inställning, möjligen en viss tveksamhet inför en »annor-lunda musik». Elevernas inställning till häftet har av lärarna i stort sett upplevts som positiv.

Läraryndersökningen

De lärare som tagit del av lärarhandledningen har ansett den instruktiv och bra.

Rikskonsorters satsning på afrikansk musik/dans

Följande citat ger en bild av hur angelägen många lärare anser att IRK:s satsning på andra kulturers musik är:

- »Mycket viktigt, vi känner till alldeles för litet av andra kulturers musik.»
- »Ja, eftersom Afrika står åter i brännpunkten; det är viktigt för ungdom att lära känna främmande kulturer.»
- »Bra – gymnasieeleverna ej intresserade av klassisk musik – det här intresserar mer /ankn till pop.»

En lärare tycker däremot att man satsat tillräckligt på utomeuropeisk musik: »Efter många års satsning på pop, jazz och icke-europeisk musik vore det angeläget att satsa mer på den värdefulla musiken, enkannerligen klassisk musik.»

Elevundersökningen

Det enkätformulär som användes bland eleverna består av fyra typer av frågor, nämligen

- frågor att få reda på *elevernas musikaliska bakgrund*
- *attitydfrågor* för att ta reda på huruvida läromedlen påverkat elevernas inställning till konserten och afrikansk musik i allmänhet
- *kunskapsfrågor* för att ta reda på hur eleverna tillgodogjort sig läromedlen i samband med konserten
- samt *upplevelsefrågor* för att se om läromedlen påverkat upplevelsen av konserten.

479 elever i 28 klasser i 13 skolor berördes av undersökningen. Distribution och insamling av enkätformulär sköttes av regionkontoret i Karlstad. Formulären skickades ut ungefär 1 ½ månad efter att konserten ägt rum.

Bearbetning av materialet

Huvudsyftet med den bearbetning av elevmaterialet, som här presenteras, var att jämföra elevernas attityder, kunskaper och upplevelser under olika betingelser vid förberedelse och/eller uppföljning av konserterna med Rikskonserters läromedel (skiva, häfte etc). Klasserna indelades i tre grupper enligt följande:

1. Klasser som varken haft förberedelse eller uppföljning av konserten (81 elever i 4 klasser),
2. Klasser som enbart förberett, men ej haft någon uppföljning av konserten (124 elever i 8 klasser),
3. Klasser som både haft förberedelse och uppföljning av konserten (103 elever i 5 klasser).

Inte någon klass hade bara haft uppföljning av konserten. Sju skolor och sjutton gymnasieklasser med totalt 308 elever ingick alltså i dessa jämförelser. För att göra klasserna i de olika försöksbetingelserna så lika som möjligt utelämnades i denna bearbetning bl a en lärarhögskola, två vårdskolor, en skogsbruksskola och en folkhögskola.

Musikalisk bakgrund

De elever som ingår i undersökningen avviker inte mycket i fråga om musikaliskt intresse (tabell 1) från övriga ungdomar i landet. Dessa gymnasister kan vare sig jämföras helt med gruppen 12–24 år eller studerandegruppen 17–24 år i Svenska institutets för opinionsundersökningar ungdomsundersökning gjord nov 1974–febr 1975 (stencil Rikskonsert). Deras musikaliska preferenser ligger någonstans emellan dessa båda grupper.

Intresset för popmusik, moderna schlager, modern dansmusik är liksom hos övriga svenska ungdomar mycket stort (tabell 1). Gymnasisterna har ett bredare intresseregister både inom och utom popmusikens område än övriga ungdomar (12–24 år). De har jämfört med denna grupp ett större intresse för mjuk melodiös rockmusik och afro-amerikansk popmusik, soul, rhythm & blues (tab 2). Jämfört med studerandegruppen har gymnasisterna ungefär samma intresse för mjuk melodiös rockmusik, men däremot påminner deras intresse för hård/elektronisk rockmusik mer om andra ungdomars i samma ålder (17–18 år) (jämförelse med Sifomaterialet). Intresset för svensk och utländsk folkmusik är jämförbart med ungdomars i åldern 12–24 år och lägre än studerandegruppens.

De tre grupperna, nämligen de som ej haft förberedelser, de som använt läromedlen före konserten och de som använt dem både före och efter konserten är i stort sett likvärdiga i fråga om musikalisk inriktning och kan mycket väl jämföras.

I några avseenden finns skillnader. Före/efter-gruppen har ett något större intresse för klassisk musik än övriga. Likaså har denna grupp ett jämförelsevis större intresse för mjuk melodiös rock. Före-gruppen har ett mindre intresse för jazz än övriga. Gruppen som ej haft några förberedelser har ett jämfört med övriga grupper ganska stort intresse för jazzpop – improviserad popmusik.

Före- och före/efter-grupperna har en mer konventionell inställning till musik, dvs tycker det är viktigt att sångtexten är bra, att man lätt kan sjunga med i melodin och att instrumenten spelas rent och stämmer (tabell 3). Dessa grupper är därför knappast bättre rustade att ta emot afrikansk musik.

Läromedlens betydelse för elevernas kunskap om konsertens innehåll

Tabellerna 4–8 och delvis 15 speglar svaren på kunskapsfrågorna. De flesta i samtliga grupper har i stort sett klarat frågorna bra. Detta kan bero på att konserten presenterades på ett informativt och pedagogiskt sätt. Antalet rätta svar är dock högre hos dem som använt läromedlen som förberedelse. De som använt läromedlen både före och efter har flesta rätta svar. När det gäller frågorna »Vad betyder ngoma?» (tabell 4) och om vilken sorts musik som spelades på konserten (tabell 5) är också andelen »vet ej» och inget svar alls betydligt större bland dem som inte använt läromedlen.

En intressant detalj är att endast ca en femtedel av de svarande (16, 18 respektive 28 %) hade uppfattat att musiken på konserten till större delen var en ganska modern form av afrikansk musik. Nära hälften trodde att de hört gammal traditionell afrikansk musik (47, 50 respektive 46 %) (tabell 5). Detta tyder möjligen på en utbredd tro att den mesta utomeuropeiska musiken är gammal traditionell musik.

Så ansåg t ex över en tredjedel (35, 38 respektive 34 %) att afrikansk musik »har nästan inte förändrats på flera hundra år» (tabell 7).

Frågor om musikens funktion har genomgående klarats bäst (tabell 6) medan frågor kring dansen klarades sämre (tabell 8).

Resultatet visar att läromedlen haft betydelse för kunskapen om konsertens innehåll. Ju svårare frågan varit desto större betydelse har användningen av läromedlen haft.

Läromedlens betydelse för elevernas inställning till konsertens innehåll

De tydligaste skillnaderna mellan grupperna framkommer i svaren på attitydfrågorna (tabell 9–19). Här märks tydligt att de som ej fått några förberedelser eller uppföljningar med läromedlen har den mest negativa inställningen till afrikansk musik och dans och ur alla aspekter till konsertens innehåll. De som endast använt läromedlen före konserten är mer positiva till innehållet i konserten och de som använt läromedlen både före och efter konserten är de i särklass mest positiva.

Ca 2/3 av dem som inte använt läromedlen tycker att musiken och dansen var »enformiga» medan över 2/3 av de som använt läromedlen både före och efter tyckte att musiken och dansen var »omväxlande» (tabell 9 och 10). Samma attitydfördelning speglas i svaren på frågan om gruppens musik var medryckande eller ej (tabell 11).

Svaren på frågan »Har din inställning till afrikansk musik påverkats av konserten» (tabell 12) visar tydligast av alla läromedlens betydelse. Av dem som inte använt läromedlen tycker 53 % sämre om afrikansk musik efter konserten än före och endast 10 % bättre om afrikansk musik än före konserten! Av dem som förberett sig med läromedlen tyckte endast 2 % sämre om afrikansk musik efter konserten medan 21 % tyckte bättre om den. Av dem som använt läromedlen både före och efter tyckte ingen sämre om afrikansk musik efter konserten medan 33 % tyckte bättre om den efter konserten. Här har läromedlen haft en helt avgörande betydelse för konsertens funktion som attitydpåverkare. För dem som inte förberett sig fick mötet med levande afrikansk musik och dans en negativ inverkan på deras attityder, vilket sannerligen inte var meningen med konserten.

De flesta eleverna tyckte liksom lärarna att det är viktigt att framföra afrikansk dans och musik i svenska skolor (47, 69 respektive 72 %) (tabell 13). Andelen »vet ej» och »ej svar» var stor på denna fråga, vilket betyder att det också finns en stor tveksam grupp. De direkt negativa var få, dock hela 27 % i gruppen som inte använt läromedlen.

Tabell 14 visar att konserten i stort sett motsvarade förväntningarna. Dock överträffade den förväntningarna hos nästan hälften av dem som både förberett sig och haft uppföljning med läromedlen. Troligen bidrog denna positiva upplevelse av konserten till att lärarna gjorde en uppföljning med läromedlen just i dessa klasser.

Relativt få har kunnat finna några svenska paralleller till musiken och dansen vid konserten (tabell 15). Detta trots att likheterna i funktion med svensk julgransplundring och i stil med afroamerikansk musik nämns i häftet. Några har kommit att tänka på samemusik, vilket antyder en koppling mellan främmande etniska musikformer enligt resonemangsmodellen »alla kineser ser likadana ut». Några

större likheter mellan samemusik och östafrikansk musik finns ju inte. Andelen »nej» och »vet ej/ej svar» var störst bland dem som använt läromedlen både före och efter konserten (77 %). Det är dock svårt att dra några bestämda slutsatser av detta.

Det var också relativt få som blev särskilt intresserade av några instrument eller danser som ingick i konserten (tabell 16 och 17). När det gäller dansen hade dock relativt många fler bland dem som använt läromedlen både före och efter fäst sig vid en speciell dans. En granskning av svaren på frågan vad i programmet man tyckte särskilt bra om (tabell 18) visar att en dans som skildrade en jakt speciellt intresserat dessa elever.

Tabellerna 18 och 19 visar i vad mån eleverna kunnat ge specificerade exempel på vad i konsertprogrammet de tyckte var särskilt bra och vad de inte tyckte om. De som använt läromedlen kan i större utsträckning ge specificerade exempel. De har bla i hög grad tilltalats av rytmen och dansen. De som ej använt läromedlen kunde i stort sett bara ange att de tyckte programmet var enförmigt i största allmänhet (jfr tabell 9 och 10). De specificerade synpunkterna berör många skilda saker såsom dansen, musiken, programmet, instrumenten, olika medverkande, presentation, klädsel, redskap. Inga detaljer har berömts eller kritiserats av mer än ett litet antal elever.

I svaren på frågan »Vad i programmet tyckte du skilde sig från den musik och dans vi har i vårt land?» (tabell 20) framkom inga större skillnader mellan de tre grupperna. Alla har i första hand uppmärksammat musiken och då framför allt rytmen, i andra hand dansen och i tredje hand instrumenten. De som använt läromedel som förberedelse och /eller uppföljningsmaterial har ett bredare svarsregister. Fler har uppmärksammat klädsel, redskap och den intensiva atmosfären. De har också i något större utsträckning framhållit enskilda nummer såsom skördedansen och jakt dansen.

En jämförelse mellan förmågan att ange svenska paralleller till den tanzanska musiken och dansen (tabell 15) och förmågan att ange skillnader mellan svensk musik och dans och den tanzanska (tabell 20) visar att eleverna mycket lättare kan specificera skillnader än likheter. Detta trots att tex modern diskotekdans har starka afrikanska drag.

Sammanfattning och några möjliga lärdomar

Denna undersökning visar att kombinationen skiva + häfte + levande musik anses som mycket bra när det gäller utomeuropeisk musik av de flesta musiklärare. Den integrerade pedagogik som blir möjlig med denna kombination ger ökade kunskaper hos eleverna. Dessutom är förberedelse med hjälp av läromedlen för de flesta en *förutsättning* för en positiv upplevelse av ett möte med den levande musiken och dansen i skolkonsertform.

Det senare resultatet är mycket intressant och viktigt. Visserligen kan man inte utan vidare generalisera detta resultat, men det antyder förmodligen en vanlig publikreaktion, som inte bara gäller afrikansk musik.

Inom Karibu-projektets ram ville man använda turnén med danstruppen som ett medel att skapa positiva attityder till och förståelse för afrikansk kultur. Om undersökningens resultat även är giltiga för de vuxna som besökte offentliga framträdanden med Tanzania-truppen kanske turnén i själva verket skapade en mer negativ inställning till afrikansk kultur hos många av de besökare som inte deltog i någon studiecirkel där läromedlen användes.

Man kan också fråga sig om även andra skolkonserter med för eleverna mycket främmande musiktyper (tex elektronmusik, stråkkvartett etc) kan bidra till en mer negativ inställning till musiken ifråga om de inte förbereds eller följs upp med läromedel och klasslärarinsats. I så fall bör man inte göra skolkonserter med sådan musik utan förberedelser och uppföljningar i någon form. Kanske detsamma gäller om musiken presenteras i andra media som radio och TV. Här behövs fler undersökningar.

Tabeller

308 elever har besvarat frågorna. Av dessa hade 81 inte använt läromedlen eller förberetts inför konserten (kategorin »Inga förberedelser»), 124 hade förberetts med läromedlen (kategorin »Endast före») och 103 hade använt läromedlen både före och efter konserten.

Tabell 1.

Är det någon slags musik Du tycker särskilt bra om?
Ge exempel på orkestrar, artister eller kompositörer.

Procentuell andel av samtliga som gett exempel inom följande genrer (jämförelse med SIFO:s ungdomsundersökning)

		Ungd 12-24 SIFO	Stud 17-24 år SIFO
Popmusik/moderna schlager/modern dansmusik (För specificering se tabellens forts)	76	75	65
Klassisk musik/modern konsertmusik/opera	23	18	40
Moderna visor, tex protestsånger	12	9	16
Jazzmusik	12	7	15
Operett/musical/äldre underhållningsmusik	9	7	9
Folkmusik/spelmansmusik (svensk o utländsk)	7	5	12
Äldre o tidlösa visor och ballader	6	2	3
Andlig sång/musik inkl gospel	4	2	2
Gammal dansmusik	1	2	0
Summa i %	150	127	162
Ingen musik särskilt bra/tycker inte om musik	7	10	10

Summan % överstiger 100 eftersom samma person kan ha avgivit flera svar.

Tabell 2.

Procentuell andel av samtliga som anger exempel inom popmusik/moderna schlager/modern dansmusik (jämförelse med SIFO:s ungdomsundersökning)

		Ungd 12-24 SIFO	Stud 17-24 år SIFO
Hård/elektronisk rockmusik	42	40	30
Mjuk melodiös rockmusik	32	23	33
Modern schlagermusik/-sång/modern dansmusik i svensk tradition	27	25	11
Modern schlagermusik/-sång/dansmusik i anglo- amerikansk tradition	23	25	24
Afro-amerikansk popmusik, soul, rhythm & blues etc	18	11	8
Jazzpop/improviserad eller på annat sätt tema- utvecklande popmusik	16	11	12
Country & Western/folkligt orienterad pop- musik/sång	12	8	8
Summa i %	170	143	126

Tabell 3.

Vad är viktigt för dig då du ägnar dig åt musik?

	Inga för- beredelser	Endast före	Både före och efter
Att melodin är vacker	59	50	66
Att sångtexten är bra	35	42	57
Att man kan dansa till	21	20	28
Att musiken svänger/är medryckande	62	64	67
Att man lätt kan sjunga med i melodin	22	25	31
Att man känner igen musiken	10	9	12
Att musiken framförs av kända artister	1	3	4
Att instrumenten spelas rent och stämmer	31	43	49
Att klangfärgen (soundet) är ovanlig(t)	9	14	14
Att musikerna kan improvisera/hitta på	23	26	20
Summa %	273	296	348

Tabell 4.

Vad betyder Ngoma?

Helt rätt	14	27	58
Delvis rätt	14	16	14
Fel	10	16	2
Ej svar/vet ej	63	40	26
Summa i %	100	100	100

Tabell 5.

Den musik som spelades på konserten var ...

Gammal trad afrikansk musik	47	60	46
En ganska modern form av afrikansk musik (rätt svar)	16	18	28
Vet ej/ej svar	37	22	26
Summa i %	100	100	100

Tabell 6.

Musik och dans ingår ofta i ett speciellt sammanhang. Vad brukar vara syftet med den typ av musik och dans som Tanzaniatrupperna framförde?
(flera svar får markeras)

Svarsalternativ	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Överföra politiska idéer till folk ute i byarna	42	48	60
Lära ut landets historia	62	60	50
Förmedla information och nyheter som tidningarna gör hos oss	43	64	61
Lära ut hur man sköter sin hälsa	10	4	14
Spela musik för en lyssnande publik	11	14	13
Ge underhållning åt dansande ungdomar	3	3	–
Omvända hedningar till den kristna tron	2	4	3
Lära ut skönhetsupplevelser	7	6	5
Summa i %	180	203	206

Tabell 7.

Vad kännetecknar afrikansk musik? (flera svar får markeras)

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Mer förknippad med gehör än med noter	41	48	55
Rytmen anses viktigare än melodin	80	74	80
Klangfärgen (soundet) anses viktigare än harmonierna	1	5	15
Utförs ofta som växelsång mellan försångare och grupp	35	60	68
Ger utrymme för individuella improvisationer och variationer	26	36	48
Alla medverkande har en likartad instrument- eller röstklang	17	19	11
Har nästan inte förändrats på flera hundra år	35	38	34
Det är viktigt att tempot varierar så mycket som möjligt	6	4	6
Summa i %	241	284	317

Tabell 8.

Vad kännetecknar afrikansk dans? (flera svar får anges)

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Man rör sig på en liten yta	36	48	30
Kan ingå som en viktig del i en begravningsceremoni	27	23	33
Man rör hela kroppen över stora delar av rummet	43	43	51
Det är viktigt att alla dansande rör sig på precis samma sätt	23	23	22
Det är viktigt att rörelserna utförs på ett vackert sätt	25	20	16
Summa i %	154	157	152

Tabell 9.

Tycker du att musiken i Tanzaniaprogrammet var omväxlande eller enformig?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Mycket enformig	15	5	3
Ganska enformig	50	41	26
Ganska omväxlande	26	41	52
Mycket omväxlande	1	7	14
Vet ej	10	5	3
Ej svar	–	1	2
Summa i %	100	100	100

Tabell 10.

Tycker du att danserna i Tanzaniaprogrammet var omväxlande eller enformiga?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Mycket enformiga	15	5	1
Ganska enformiga	51	45	15
Ganska omväxlande	22	43	58
Mycket omväxlande	1	6	22
Vet ej	11	1	4
Ej svar	–	1	1
Summa i %	100	100	100

Tabell 11.

Vad tyckte du om Tanzaniagruppernas musik?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Mycket medryckande	10	23	33
Ganska medryckande	37	47	43
Inte särskilt medryckande	53	29	22
Ej svar	–	–	2
Summa i %	100	100	100

Tabell 12.

Har din inställning till afrikansk musik påverkats av konserten?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Tycker mer om den nu	10	21	33
Tycker samma om den nu	37	59	53
Tycker mindre om den nu	53	2	–
Vet ej	–	17	13
Ej svar	–	1	–
Summa i %	100	100	100

Tabell 13.

Tycker du det är viktigt/oviktigt att framföra afrikansk dans/musik i svenska skolor?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Mycket viktigt	15	18	26
Ganska viktigt	32	51	46
Inte alls viktigt	27	7	7
Vet ej	27	22	17
Ej svar	–	2	5
Summa i %	100	100	100

Tabell 14.

Motsvarade Tanzaniaprogrammet dina förväntningar?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Överträffade förväntan	16	29	48
Motsvarade ungefär förväntan	52	54	46
Nådde ej upp till förväntan	33	14	3
Ej svar	–	3	4
Summa i %	100	100	100

Tabell 15.

Finns det någon typ av musik/dans i Sverige som liknar den som framförts idag?

Svensk folkmusik, ex julgransplundring	11	14	11
Afro-amerikanska dans/musikformer, inkl pop	17	34	19
Jojk, samemusik	1	2	4
Övriga	1	2	–
Nej	19	8	25
Vej ej/ej svar	52	47	52
Ja	6	–	–
Summa i %	107	107	111

Tabell 16.

Blev du särskilt intresserad av något/några av de afrikanska instrumenten?

Nej	78	67	73
Ja, nämligen	21	29	25
Ej svar	1	4	2
Summa i %	100	100	100

Tabell 17.

Blev du särskilt intresserad av någon/några av danserna?

Nej	90	84	77
Ja, nämligen	9	10	22
Ej svar	1	6	1
Summa i %	100	100	100

Tabell 18.

Vad i programmet tyckte man särskilt bra om?

Givit specificerade exempel	28	52	70
Ej givit specificerade exempel	72	48	30
Summa i %	100	100	100

Tabell 19.

Vad i programmet tyckte man inte om?

	Inga förberedelser	Endast före	Både före och efter
Givit specificerade exempel	33	27	31
Ej givit specificerade exempel	67	73	69
Summa i %	100	100	100

Tabell 20.

Vad i programmet tyckte man skilde sig från den musik/dans vi har i vårt land?

Givit specificerade exempel	63	65	72
Ej givit specificerade exempel	37	35	28
Summa i %	100	100	100